

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติและความเป็นมาของดนตรีไทย

เรื่อง สมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย

รหัสวิชา ศ22106

ชื่อรายวิชา ศิลปะ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตัวชี้วัด

ม.2/2 บรรยายอิทธิพลของวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบของดนตรีในประเทศไทย

สาระสำคัญ

สมัยทวารวดีเป็นยุคสมัยที่มีความเก่าแก่รองลงมาจากยุคก่อนสุโขทัย โดยหลักฐานสำคัญที่พบเกี่ยวกับดนตรีนั้น เป็นภาพปูนปั้นที่จังหวัดราชบุรี ได้พบภาพปูนปั้นเป็นภาพผู้หญิง 5 คนที่กำลังเล่นดนตรีไทยอยู่เลยสันนิษฐานว่าในสมัยทวารวดีได้เริ่มมีการบรรเลงเป็นวงดนตรีขึ้นแล้ว

สมัยสุโขทัยเป็นยุคสมัยที่มีหลักฐานอย่างชัดเจนในเรื่องของดนตรีที่เป็นรูปแบบ มีวงดนตรีเกิดขึ้นหลายวง เช่น วงขับไม้ วงบรรเลงพิณ วงปี่พาทย์อย่างเบา วงปี่พาทย์อย่างหนัก และวงประโคมในพระราชพิธี โดยพบหลักฐานสำคัญจากหลักศิลาจารึก และมีการละเล่นที่เป็นนาฏศิลป์เกิดขึ้นอีกมากมาย

สาระการเรียนรู้

ประวัติและความเป็นมาของดนตรีไทย

- สมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	คุณลักษณะอันพึงประสงค์
1.ความสามารถในการคิด	1. ใฝ่เรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ชั่วโมงที่ 1-2

ขั้นนำ

1. นักเรียนชมวิดีโอการบรรเลงดนตรี แล้วครูถามนักเรียน กว่าที่จะเป็นวงดนตรีบรรเลงที่เห็นในปัจจุบัน นักเรียนคิดว่ามีพัฒนาการมาอย่างไรบ้าง นักเรียนคิดว่าเครื่องดนตรีชิ้นใดที่ในสมัยก่อนยังไม่มี นักเรียนตอบได้อย่างอิสระ

2. ครูเปิดภาพหลักฐานที่พบเกี่ยวกับวงดนตรีในสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยให้นักเรียนดู และช่วยกันตอบว่าเป็นวงดนตรีในสมัยใด และเรียกว่าวงดนตรีอะไร

ขั้นสอน

1. นักเรียนดูภาพปูนปั้นเมืองโบราณคูบัว จังหวัดราชบุรี ในหนังสือเรียนแบบเรียน ช่วยกันวิเคราะห์และสืบค้นว่าจากภาพมีเครื่องดนตรีอะไรบ้าง

๒. สมัยทวารวดี (พ.ศ. ๑๒๐๐-๑๖๐๐)

ปรากฏหลักฐาน ภาพปูนปั้นประดับฐานพระเจดีย์ที่เมืองโบราณคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

เป็นภาพนักดนตรีหญิงห้าคน แต่งกายโดยห่มสไบไม่สวมเสื้อ เกล้าผมมวยทรงสูง

๓. สมัยสุโขทัย
(พ.ศ. ๑๘๐๐- ๑๙๐๐)

ดนตรีในสมัยสุโขทัยมีลักษณะเป็นการขับสำเนาและร้องเล่น มีแนวทำนองสั้น มีการประสมวงดนตรีแบบต่างๆ ดังนี้

๓.๑ วงบรรเลงพิน (พินน้ำเต้า) มีผู้บรรเลง ๑ คน ทำหน้าที่ตีพินและขับร้อง

พินน้ำเต้า

๓.๒ วงซบไม้ มีบทบาทในงานพระราชพิธีสมโภชของพระมหากษัตริย์และเจ้านายชั้นสูง เช่น กล่อมพระบรรทมในพระราชพิธีสมโภชเดือน เป็นต้น

๓. สมัยสุโขทัย
(พ.ศ. ๑๘๐๐- ๑๙๐๐)

๓.๔ วงปี่พาทย์เครื่องห้า จำแนกเป็น ๒ ชนิด คือ ชนิดเบา และชนิดหนัก

• วงปี่พาทย์ชาตรี หรือปี่พาทย์ชนิดเบา ใช้สำหรับเล่นประกอบการแสดงละครชาตรีซึ่งเป็นละครพื้นเมือง ได้แก่ มโนราห์ หนังตะลุง เครื่องดนตรีประกอบด้วย เครื่องบรรเลงทำนอง ได้แก่ ปี่นอก เครื่องทำจังหวะ ได้แก่ ฆ้องคู่ โทนชาตรี (ทับ) กลองชาตรี และ ฉิ่ง

๓.๓ วงเครื่องประโคมในพระราชพิธี

เป็นการประสมวงอย่างพิเศษเพื่อเป็นการถวายพระเกียรติแด่องค์ประธานในพิธี

โดยมีการประโคมแตรและกลองมโหระทึก การประโคมแตรสังข์ และกลองชนะ เพื่อใช้ประโคมในการเสด็จพระราชดำเนินต่างๆ

2. นักเรียนร่วมกันอ่านประโยคในหนังสือเรียน ว่า “เสียงพาทย์ เสียงพิณ เสียงเลื้อน เสียงขับ ใครจักมักเล่น เล่น ใครจักมักหัว หัว ใครจักมักเลื้อน เลื้อน” แล้วร่วมกันอธิบายความหมายของประโยคที่นักเรียนอ่าน

3. นักเรียนร่วมกันสืบค้นเครื่องดนตรีในสมัยทวารวดี สมัยสุโขทัย ร่วมกัน แล้วร่วมกันสรุปลงในใบกิจกรรมที่ 3
ขั้นสรุป

1. ครูสรุปเนื้อหา ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยอธิบายกิจกรรมที่ 3 ให้นักเรียนฟังกำหนดวันส่งใบกิจกรรม

สื่อการเรียนรู้

1. PowerPoint เรื่อง ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย
2. เว็บไซต์ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย

แหล่งการเรียนรู้

1. หนังสือเรียน ดนตรี ม.2
2. ใบกิจกรรมที่ 3 เรื่อง ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

รายการวัด	วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
สาระสำคัญ - ประวัติและความเป็นมาทางดนตรีไทย	- ใบงานเรื่องสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	- ใบงานเรื่องสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
ตัวชี้วัด ม.2/2 บรรยายอิทธิพลของวัฒนธรรมและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่มีต่อรูปแบบของดนตรีในประเทศไทย	- ใบงานเรื่องสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	- ใบงานเรื่องสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	ร้อยละ 70 ผ่านเกณฑ์
คุณลักษณะ - ใฝ่เรียนรู้	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	- แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
สมรรถนะ - ความสามารถในการคิด	- สังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล	- แบบประเมินสมรรถนะรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินความรู้ ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง ให้ครูทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. จำแนกและวิเคราะห์ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย			
รวม			

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
จำแนกและวิเคราะห์ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	จำแนกและวิเคราะห์ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์ดนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

แบบประเมินทักษะ/กระบวนการทางดนตรี

คำชี้แจง ให้ครูทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามเกณฑ์การประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
1. จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย			
รวม			

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน		
	3	2	1
จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย	จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้อย่างถูกต้องครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัยได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย

คำชี้แจง ผู้สอนประเมินพฤติกรรมของนักเรียน แล้วเขียนตัวเลข 3,2,1 และ 0 ลงในช่องว่างที่ตรงกับค่าระดับคะแนน

เกณฑ์การประเมิน

3 หมายถึง ดีมาก

2 หมายถึง ดี

1 หมายถึง ปานกลาง

0 หมายถึง ควรปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	คุณลักษณะที่ 4
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

หมายเหตุ

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. **ใฝ่เรียนรู้**
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ
9. กล้าแสดงออกในทางที่เหมาะสม

เกณฑ์การให้คะแนน แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์แบบรายบุคคล

คุณลักษณะที่ 4.1 ใฝ่เรียนรู้ ตั้งใจ เพียรพยายามในการ เรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้

พฤติกรรมบ่งชี้	3	2	1	0
ตามข้อ 4.1	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจใส่ ในการเรียน และมี ส่วนร่วมในการ เรียนรู้ และเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้ ต่างๆ	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่ในการเรียน และมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้	เข้าเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียน เอาใจ ใส่ในการเรียน และมีส่วนร่วมใน การเรียนรู้	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ศึกษาค้นคว้า หา ความรู้

แบบสังเกตสมรรถนะของผู้เรียนรายบุคคล
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 คนตรีไทยสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย
เกณฑ์การประเมิน

3 หมายถึง ดีมาก 2 หมายถึง ดี 1 หมายถึง ปานกลาง 0 หมายถึง ควรปรับปรุง

เลขที่	ชื่อ - นามสกุล	สมรรถนะที่ 2
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		
15		
16		
17		
18		
19		
20		

หมายเหตุ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

สมรรถนะที่ 2 ความสามารถในการคิด

ตัวชี้วัดที่ 1 คิดพื้นฐาน (การคิดวิเคราะห์)

พฤติกรรมบ่งชี้	3	2	1	0
1. จำแนกข้อมูล จัดหมวดหมู่จัดลำดับ ความสำคัญของข้อมูลและเปรียบเทียบข้อมูล ในบริบทที่เป็นสิ่งใกล้ตัว	จำแนกและวิเคราะห์ เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดี และสมัยสุโขทัยได้ อย่างถูกต้องครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดี และสมัยสุโขทัยได้ ถูกต้องแต่ไม่ครบถ้วน	จำแนกและวิเคราะห์ เครื่องดนตรีไทยและวงดนตรีสมัยทวารวดีและสมัยสุโขทัย ได้บางส่วนแต่ไม่ครบถ้วน	คัดลอก ข้อมูล ข่าวสาร ผู้อื่นโดย ไม่มีการสืบค้น

บันทึกหลังการสอน

ผลการสอน

.....
.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ ผู้สอน